

Поліконфесійна інтерпретація любові засвідчує іманентність кожній сучасній релігії оцінки цього феномену як найсуттєвішого компонента системи релігійної моралі. Любов підносить віруючу людину до сакрального абсолюту в якості універсального начала. У практиці міжособистісних відносин любов зорієнтовує на дружелюбність і братолюбність, толерантність і милосердя у ставленні до інших людей, ближніх і дальніх.

Використана література:

1. Исламоведение : пособие для преподавателя / Э. Р. Кулиев, М. Ф. Муртазин, Р. М. Мухаметшин и др. ; общ. ред. М. Ф. Муртазин. – М. : Изд-во Моск. исламского ун-та, 2008. – 416 с.
2. Фромм Э. Искусство любить : [пер. с англ.]. – М. : АСТ; Полиграфиздат, 2012. – 223 с.
3. Сьвдокимов П. Незбагненна Божа любов: [пер. з фр.] – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2004. – 132 с.
4. Вейгел Джордж. Свидетель Надежды: Иоанн Павел II. – В 2 кн. – Кн. 1.: [пер. с англ.]. – М. : ООО “Издательство АСТ”, 2001. – 608 с.
5. Франк С. Л. Фр. Ницше и этика “любви к дальнему” // Франк С. Л. Сочинения. – М. : Правда, 1990.
6. Кинг Мартин Лютер. Паломничество к ненасилию // Этическая мысль : науч.-публицист. чтения, 1991. / общ. ред. А. А. Гусейнова. – М. : Республика, 1992. – 446 с.

Аннотація

Expounded polyconfessional interpretation of love indicates the immanence of every modern religion of this phenomenon. Love elevates the believer to the sacred absolute as a universal beginning. In practice of interpersonal relationship love focuses on friendliness and brotherly love, tolerance and compassion towards other people.

Annotation

Изложенная поликонфессиональная интерпретация любви свидетельствует об имманентности каждой современной религии этого феномена. Любовь возносит верующего человека к сакральному абсолюту в качестве универсального начала. В практике межличностных отношений любовь ориентирует на дружелюбие и братолюбие, толерантность и милосердие в отношении к другим людям, ближним и дальним.

УДК 159.9

Міняйло С. Р.

ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИСТАНТНОЇ СІМ'Ї

Особливості соціально-економічної ситуації в Україні призвели до кризи сучасної сім'ї. Необхідність фінансового забезпечення функціонування сім'ї, створення умов для одержання належної освіти, надання з боку батьків переваги платним послугам, з одного боку, та неможливість забезпечити сімейні потреби в країні – з іншого, вимагають від батьків пошуку роботи з належною оплатою за межами країни. Як показує аналіз літератури з даної проблеми, понад 7 млн. громадян України працюють за кордоном, що призводить до виникнення великої кількості так званих “проблемних” сімей.

Питання проблемних сімей знаходиться у полі зору держави, урядових та громадських організацій, психологів, науковців та практиків з соціально-педагогічної роботи. Проблеми сім'ї як соціального інституту розглядаються в працях А. І. Антонова, Т. В. Андрєєвої, Т. А. Гурко, С. І. Голод, А. Г. Харчева. Сімейне неблагополуччя, її дезадаптацію вивчали В. В. Солоніков, І. М. Трубавіна, Т. В. Семігіна, Н. П. Краснова, Л. П. Харченко, С. Я. Харченко та ін. Автори підкреслюють неефективність виконання батьками своїх основних сімейних функцій, девіації сімейних відносин.

Основні фактори сімейного життя (емоційна єдність дитини з батьками, почуттєві взаємини між членами родини, атмосфера захищеності, бажаності, любові), які складають виховний потенціал сім'ї і впливають на розвиток дитини в сім'ях, батьки в яких працюють за кордоном, набувають деформованого вигляду.

Вчені, досліджуючи проблеми таких сімей визнали існування поняття “дистантна сім'я”, яка характеризується особливими умовами сімейного життя, пов'язаного з перебуванням одного (чи обох) з батьків за межами країни з різних причин: заробітки, ув'язнення, лікування, неспроможність утримувати сім'ю, а також тимчасова передача дітей до інтернату [2, с. 57].

Особливостями дистантної сім'ї є: роздільне проживання членів сім'ї (як правило, батьки, чи один з них, працюють за кордоном), відокремлення місця праці від домівки; зміна ціннісних орієнтацій, порушення сімейної рівноваги; розпад сімейних зв'язків; надання переваги одній з сімейних функцій (економічній).

Характерними проблемами для дистантних сімей є: епізодичність виховних впливів на дітей, брак сімейних стосунків, що призводить до “емоційного відторгнення” батьків дітьми, протиставлення батьківського ставлення до дітей, непорозуміння дітей з мікросередовищем, неузгодженість поглядів батьків на виховання дітей.

Для дистантної сім'ї характерна структурна зміна таких складових, як шлюб, батьківство, діти, домогосподарство набувають самостійного значення. Дистантну сім'ю характеризує шлюб без сім'ї, яка у значній мірі є номінальною, тому що подружжя переважно проживають окремо один від одного, що є

загрозою подружньої зради та розпаду сім'ї. За даними дослідження Державного інституту проблем сім'ї та молоді з 32% дистантних сімей заробітчан, за два останні роки розпалися 11% [5].

У дистантних сім'ях відбувається відчуження дітей від батьків у зв'язку з втратою постійних контактів, відносини набувають формальний характер, на жаль, пріоритет віддається економічним взаємовідносинам. Відсутність безпосереднього спілкування, живої розмови, як показують соціальні дослідження, впливають на стан дитини: сумують за батьками, чекають наступної зустрічі, змінюють поведінку на негативну після від'їзду батьків, тому що для виховання та розвитку дитини є необхідним спілкування щодня з питань та проблем, які виникають у їх житті. На жаль, зміни відбуваються як у навчанні дітей, так і у ставленні до навчання.

Діти у дистантних сім'ях мають дефіцит прояву позитивних почуттів, як по відношенню до іншої особи (до батьків), так і по відношенню до себе (відчуті ніжність, лагідність, любов матері чи батька), тобто відчуті себе цінним для значущих дорослих, їм не вистачає ласки, батьківського тепла та любові, повноцінного виховання [3, с. 12]. На жаль, до таких дітей змінюється ставлення їх найближчого оточення: знущання та лупцювання з боку однолітків, однокласників, старшокласників, жорстоке поводження від родичів: бабусі, тітки, батька, вітчима, мачухи, сусідів – (близько 8% дітей) [1]. Відсутність емоційного контакту з батьками іноді призводить до внутрішнього протесту проти розлучення з батьками, який може проявлятися у зловживанні психоактивних речовин, неадекватної самооцінки, дезадаптації поведінки, соматичних захворюваннях.

Сучасні дослідники виділяють такі види дистантних сімей:

1. За проживанням (спільним, роздільним):

– сім'ї, у яких один із батьків перебуває на заробітках за межами України протягом тривалого часу (більше 1-3 років);

– сім'ї, у яких батьки (обидва) перебувають на заробітках за межами України протягом тривалого часу (більше 1-3 років);

– сім'ї, де батьки працюють за вахтовим методом (нафтовики, газтовики та ін.);

– сім'ї, у яких батьки періодично певний час відсутні (військові, моряки, артисти, спортсмени та ін.);

– сім'ї, у яких діти народжені поза шлюбом та батьки ніколи разом не проживали;

– сім'ї з громадян різних держав, у якій дитина проживає періодично з одним із батьків;

– розлучені сім'ї, у яких дитина постійно проживає з одним із батьків.

2. За якістю сімейних стосунків:

– благополучні та неблагополучні;

– конфліктна, безконфліктна;

3. За проживанням у ступені родинності:

– сім'ї, у яких дитина проживає з одним із батьків;

– сім'ї, у яких дитина проживає з родичами;

– прийомна сім'я;

– опікунська сім'я [4].

Розглянувши види дистантних сімей слід зауважити, що особливої уваги за сучасних трансформаційних умов економічного розвитку нашої країни заслуговують сім'ї, у яких один із батьків (обое), перебуває на заробітках за межами України протягом тривалого часу (більше 1-3 років), тобто сім'ї трудових мігрантів.

Міграція з історичної точки зору – це досить давнє явище. Економічні негаразди, військові конфлікти, національні протиріччя, екологічні катастрофи та інші проблеми повсякчас зумовлюють міграцію. Кількість осіб, які щорічно покидають свої країни становить кілька мільйонів. За даними Міжнародної організації праці на початок XXI ст. глобальна трудова міграція становить близько 12 млн осіб, тобто 2,3% світового населення [1].

В основі сучасної еміграції з України – виїзди громадян країни з метою працевлаштування за кордоном. За звітом Генерального Секретаря ООН з моніторингу світового населення, присвяченим міжнародній міграції та розвитку, Україна посідає четверте місце за кількістю міжнародних мігрантів. Унаслідок важкої економічної ситуації в Україні значного дефіциту робочих місць на ринку праці продовжується виїзд громадян з України до країн далекого зарубіжжя та Російської Федерації з метою працевлаштування. Сезонне, тимчасове працевлаштування або “човникові” поїздки за кордон у непростих економічних умовах перехідного періоду, на жаль, стали чи не основним засобом виживання для багатьох українських сімей. За різними оцінками, протягом року приблизно 5 млн наших співвітчизників перебувають на заробітках за кордоном. Скажімо, в Росії щороку працює до 1 млн таких заробітчан, а в “сезонний пік” їх чисельність сягає 3 млн.

Проблема з різною гостротою та в різних формах виявляється в різних регіонах України. Особливо складне становище в західних областях – Рівненській, Тернопільській, Чернівецькій, Волинській, Закарпатській, Львівській, де на обліку в центрах зайнятості перебуває по декілька членів однієї родини. Лише з Івано-Франківської області з 1460 тис. населення 250 тис. працюють за кордоном. За неофіційними даними, на заробітках за кордоном перебуває 150-350 тис. жителів Львівщини. Не набагато краща ситуація в східних та південно-східних областях України [5].

Отже, характерними психологічними ознаками дистантної сім'ї є:

1) відсутність або значне порушення функціонування принаймні одного елемента в системі сімейних взаємин: мети (невідповідність виховної соціалізаційної мети дорослих членів родини призначенню сімейної системи); порядку функціонування (дезорганізація сімейних зв'язків, що виявляється у відсутності адекватного розподілу сімейних ролей, неузгодженості цілей та правил у функціонуванні сім'ї як цілісної системи); енергетики системи (брак активності, спрямованої на задоволення потреб інших членів родини, відсутність спрямованості на розвиток сім'ї і відповідно неготовність до змін як у житті кожного окремого члена родини, так і сім'ї в цілому);

2) низька якість функціонування родини аж до повної нездатності виконувати сімейні обов'язки і, відповідно, незадоволення основних потреб членів родини.

Таким чином, відсутність одного з батьків у щоденному житті дитини призводить до викривлення особистісного розвитку та позначається на її емоційному стані.

Використана література:

1. Антоняк Н. Зовнішня трудова міграція батьків як причина соціального сирітства дітей / Н. Антоняк // Соціальна педагогіка: теорія і практика, 2007. – № 2. – С. 105-110.
2. Ковальчук Л. Діти трудових мігрантів / Л. Ковальчук // Соціальний педагог. – 2008. – № 3. – С. 56-59.
3. Левченко К. Б. Проблеми дітей трудових мігрантів: аналіз ситуації / К. Б. Левченко. – К., 2006. – 63 с.
4. Науково-практичний семінар "Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми трудових мігрантів" [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сем.: <http://www.gazetareporter.if.ua>.
5. Трудова міграція з України не повинна розглядатися виключно як проблемне соціальне явище [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dialogs.org.ua/print.php?part=opinion&op_id=631

Анотація

В статтє освещаются основные причины возникновения и проблемы современной дистантной семьи, которые связывают с социально-политическим и экономическим состоянием Украинского государства.

Annotation

Principal reasons of origin and problems of modern distant family, that were caused by the socio-political and economic state of the Ukrainian state, are illuminated in the article.

УДК 159.942: 316.454.52

Сагайдак С. П.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК НЕВЕРБАЛЬНИХ ЗАСОБІВ СПІЛКУВАННЯ ТА ЕМПАТІЇ У МІЖОСОБИСТІСНОМУ СПІЛКУВАННІ

Дослідження проблеми спілкування було і залишається надзвичайно важливим, адже спілкування є необхідною умовою існування людини, одним із чинників її соціального розвитку, який охоплює багато різновидів людської активності, включаючи процеси взаєморозуміння, взаємодії, взаємовпливу, співпереживання. Особливості спілкування вивчаються не тільки психологами, а й лінгвістами, соціологами, педагогами, юристами, менеджерами, оскільки спілкування відіграє велику роль у всіх сферах життєдіяльності людини.

Вивченню проблем спілкування присвячено багато наукових праць, у яких ці проблеми розглядаються в різних напрямках. Так, навіть саме поняття спілкування вживається в психологічній літературі в різних значеннях: як обмін думками, почуттями, переживаннями (Л. С. Виготський, С. Л. Рубінштейн); як один із різновидів людської діяльності (Б. Г. Ананьєв, М. С. Каган, О. О. Леонт'єв); як специфічна соціальна форма інформаційного зв'язку (А. Д. Урсул, Л. О. Резников) тощо. Це свідчить про те, що спілкування є багатомірним явищем, яке складно виокремити з інших сфер суспільного життя.

Серед видів спілкування науковці виокремлюють міжособистісне спілкування. Зокрема, В. М. Куніцина міжособистісне спілкування визначає як взаємодію між кількома людьми, що здійснюється за допомогою мовних і немовних засобів, у результаті якої виникає психологічний контакт та певні стосунки між співрозмовниками [2]. Невербальним засобам, як у теоретичному, так і в практичному аспекті, відводилася допоміжна, другорядна роль порівняно з вербальними, але за останні десятиріччя інтерес різних наук і галузей психології до вивчення невербального спілкування дедалі підвищується. Дослідженню проблеми невербального спілкування присвячено роботи В. А. Лабунської, І. Н. Горелова, П. В. Морозова, М. Неппа, Д. Холл, П. Екмана та інших. Учені вказують, що використання проксемічних, кінесичних, пара- та екстралінгвістичних знакових систем, візуального контакту значно підвищує ефективність спілкування. Невербальні засоби спілкування, що виконують функції як доповнення, так і заміщення мови, є вагомим джерелом інформації про людину: допомагають установлювати та підтримувати контакт, підкреслювати свою зацікавленість і увагу, регулюють процес бесіди, включають зворотній зв'язок, підвищують його інтенсивність, підсилюють вплив слів, виражають ставлення, репрезентують емоційні стани партнерів по спілкуванню.